

УДК 821.161.2-145.09“19”І.Франко:17.023.36

“СТРАШНИЙ СУД” ІВАНА ФРАНКА В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Любомир СЕНИК

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79005*

Аналіз поеми І. Франка “Страшний суд” супроводжується розглядом сакральної проблематики в малярському мистецтві та народному іконописі, розкрито філософсько-моральний зміст поеми.

Ключові слова: філософська поема, есхатологія, Біблія, Страшний суд (Судний День, Останній День), композиція, мораль, вічна тема, традиція.

“Страшний суд” уперше опублікований у збірці “Semper tiro” (Львів, 1906). За жанром це поема, хоча автор не дає жанрового визначення твору. Структура твору складається з контрастних візій діючих осіб. Однією з діючих осіб є оповідач, який, сказати б, диригує всім дійством візій учасників дискусії. Оповідач, очевидно, наближений до автора, проте ставити знак рівняння між ним і автором навряд чи доцільно, оскільки, по-перше, в цьому випадку важко було б уникнути спрощення твору, що, по-друге, стане перешкодою в його інтерпретації.

Сюжет поеми – це сюжет думки, дискусії, в якій, окрім наратора, який виступає від імені “Я”, беруть участь Бог – всезнаючий, Вічна Мудрість, також “панотчики й владики”, втягнуті у дійство візією наратора. Отож, це філософська поема за змістом, в якому на чільному місці постають моральні проблеми в контексті людського життя, певна річ, складного з погляду соціального, політичного і т. д., тобто у зв’язку з тими об’єктивними і суб’єктивними чинниками, які врешті і визначають весь спектр буття людини, її психологічний стан, її внутрішній сенс, зазвичай прихований від стороннього ока, її мислений світ з цілим комплексом тверджень і заперечень, як пошуку істини в глобальному світі розмаїтих, у тому числі взаємно виключних і суперечних тверджень, заперечень та уявлень. Форма поеми дає змогу оголити приховане, відкрити внутрішній світ людини ніби із середини. Б. Тихолоз слушно назвав цей твір філософсько-есхатологічною поемою [6, с. 265].

Тема Страшного Суду надзвичайно широка в культурологічному аспекті. Немає можливості зважаючи на регламентовані межі статті широко коментувати як джерельно-генетичні, так і художні явища, пов’язані з проблематикою Страшного Суду. Зупинимось лише на певних аспектах проблеми, зосереджуючи увагу на концептах поеми, занурених, з одного боку, звичайно, в першоджерельну базу, якою є Біблія, а з іншого – на вияснення натяків, алюзій автора поеми, які, знову ж таки, або продик-

товані конкретно-історичною добою автора, або ж його колосальною обізнаністю з культурологічною і філософською традицією.

У християнській релігії Страшний Суд є завершенням людства в час Другого Пришестя Христа, який чинить суд, винагороджуючи Добро і осуджуючи на вічні пекельні муки Зло. У відповідній літературі й коментується Страшний Суд=Останній Суд=Судний День як час, коли Бог, вищий суддя, ще в Старому Завіті (СЗ), “прийде розділити живих. “День Ягве”, якого дехто очікує з нетерпінням (Ам¹ 5, 18) проголошується пророками страшним днем відплати як для ворогів Ізраїлю (Іс² 13, 6 і далі; Єр³ 46, 10; Йоїл (4, 9–14), так і для нього самого. Цей день описаний в Соф.⁴ 1, 14–18 (звідки взято гімн *Dies irae*) та Зах.⁵ 14 як катаклізм космічного масштабу” [2, с. 215]. Тут, зокрема, читаємо : “І станеться в той день, і світла не буде, а буде мороз і холод. То буде один день, відомий Господові: ні день, ні ніч, – під вечір буде видно” (14, 6–7).

Такі ж детальні відсилання і в Новому Завіті. Згадки про очікування дня Господнього або дня Сина Чоловічого, наприклад, в євангелії від святого Луки (17, 22–23). Від Святого Письма як головного першоджерела, від Нового Завіту інтерпретація цієї теми набула надзвичайно широкого розпросторення в апокрифічній літературі, в мистецтві, художній літературі, філософії, фольклорі різних народів і цивілізацій. На цю обставину вказує С. Аверінцев, конкретизуючи її зверненням ще до єгипетської міфології і вказуючи на відомий мотив зважування на вазі в час загробного суду добрих і злих справ людини перед Осирисом (Озирисом) [1, с. 165].

Ідея суду над мертвими виникає ще в II ст. до Р. Хр., в єврейській апокаліптичній літературі (див. Книгу Еноха і Книгу Даниїла). “Бог прийде судити всі народи разом після загального воскресіння, він буде немилосердним до тих, хто переслідував його народ, це буде День Гніву або День Божий.

Євангелісти підтверджують апокаліптичні образи славетного повернення Сина Чоловічого, щоб нагадати про страшний суд: це остання частина есхатологічної промови” [2, с. 216], яку виголосив Христос на Оливній горі перед Страстями. Лише Матей змалював сцену суду над особистостями і розмежування на праведних та грішних.

Характерне в есхатологічній картині світу звернення Христа до праведних (тих, що стоять праворуч): “Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу. Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідались до мене; у тюрмі, і ви прийшли до мене” (Мт 25, 35–36)... Істинно кажу вам: все, що ви зробили одному з моїх братів найменших – ви мені зробили” (Мт 24, 40).

Суд як проголошення милосердя, поза сумнівом, становить гуманістичний сенс для всього людства: роби добро, і отримаєш винагороду у наступному, постапокаліптичному

¹ Ам – Книга Амоса.

² Іс – Книга Ісаї.

³ Єр – Книга Єремії.

⁴ Соф. – Книга Софонії.

⁵ Зах. – Книга Захарії.

житті, коли ті, відокремлені ліворуч, не робили доброго чину, на відміну від праведних. Ця моральна поляризація природно, відповідно до засад християнства, завершується: “І підуть ті на вічну кару, а праведники – на життя вічне” (Мт 25, 46).

У поемі “Страшний суд” І. Франко чітко дотримується біблійної поляризації, та й апокаліптична картина яскраво знаменує завершальний етап людської цивілізації, відкриваючи перспективу майбутнього вічного життя.

Заревуть небесні труби,
Потрясуться всі основи,
І мертве все стрепенеться,
Дожидаючи обнови,
І що від нащадки світу
Мало дух живий у собі,
Підійметься, не пропаде
Ні атом життя у гробі...
І потягне все на суд той,
Мов безмежні, сиві хмари,
І ушерть сповниться міра
Плати добрим, злому карі... [8, т. 3, с. 173–174].

Певна річ, майбутнє вічне не є проблематичним для того, хто, кажучи словами поета, не мав “неправди за собою”. Ліричний герой поеми, який виступає в іпостасі “Я”, щиро зізнається Богові в усіх своїх праведних і грішних справах, завершуючи свої зізнання логічним висновком: “Та яким мене створив ти, То таким мене і маєш”. Іншими словами, все життя було визначене Творцем, який, зрештою, сам підтвердив: “Все було з моєї волі...”. Отож, діалог будується наразі без контрастних зіставлень учасників інтелектуального дійства, в якому, як видно, на чільне місце виступає моральний аспект людських діянь. Натяки поета про негативний аспект життя “ілюзій злудні блиски”, “упадки”, “гордість”, “нікчемність”, “тріхи й дурниці” і т. ін., хоча й не конкретизовані, очевидно, ґрунтуються на реальних переживаннях особистості. Абсолют з великою Любов’ю звершує свій присуд:

А що ти сповнив задачу,
Що була тобі надана,
То прийми тепер заплату:
Входь у радість свого пана [8, т. 3, с. 175].

Отже, герой опиняється праворуч Господа, але з цього вкрай незадоволені “панотчики й владики”, які навіть насмілюються заперечити Богові, спрямовуючи удар на героя, який, мовляв, недостойний такої високої нагороди. Полеміка набуває гостроти, яку, все ж таки, згладжує Абсолют у своїй безмежній доброті і любові. На закиди, що герой був “вовк в твоїм стаді”, сів “кукіль невіри, висміював панотців” (“Його сміх, його наруги Виводили нас з концепту”) і т. д. На це “пан Біг довготерпеливий” добродушно заперечує, відзначивши, що тут “не сеймик, Щоб ревли ви та кричали”, і не дозволить всілякі обструкції і т. ін. – “Ви ж у небі” і т. д.

Дотепна дискусія зі своїми пастирями скерована в чітке “розміщення” душ в “експресі”, де є місця для багатьох “пасажирів”, серед яких різний соціальний (у зем-

ному житті) статус, зрештою, визначений оцим загадковим словом, може, й з трансцендентною сутністю – “доля”:

В моїм небі місця много,
Всяких треба тут професій,
І багато пасажирів
Їде в мойому експресі.
Для овечок препокірних,
Для коров молокодайних,
Для пташок усіх співучих
І для всіх заслуг звичайних,
Для волів, що весь вік пріли,
Скиби краючи й загопи,
І для всякої худоби
Єсть окремі тут вагони [8, т. 3, с. 176].

А своїм опонентам і критиканам відповів:

Вас я, дітоньки шаную,
Та одна моя вам рада,
Щоб держались ви, як добрі
Пастирі свого стада [8, т. 3, с. 176–177].

Однак не може завершитися ця річ отаким умиротворенням, бо людська природа за своїм характером суперечлива, спонтанна, неспокійна, навіть агресивна, тому герой, ошчасливлений прекрасним присудом, змушений внести свої корективи в присуд, на його думку, “занадто ласкавий”, але усвідомлює, що не його справа “поправляти присуд Божий”. Він дуже добре знає всю компанію, яка потрапила до неба: “Шепти, чорнення, доноси В небі попливуть рікою...” Герой переносить у небо все те, що відбувається на грішній землі. Не обійшлося, звичайно, без іронії й сарказму в характеристиках “пасажирів”, з якими йому не буде раювання. “Вигризуть мене із неба І тобі нароблять стиду”. Більше того, герой не хоче до раю, і на це в нього є вагомі причини – не лише психологічні, а насамперед моральна несумісність з тими, хто там перебуває. До того й голоси пекла ніщо не заглушить, вони вдираються розпачем у рай усіх покараних пеклом, а в усі потворності, якими заповнене пекло, він признається, не вірить і просить відпустити його “до товаришів недолі”... Тут проявляється споконвічна у поета глибока гуманітарна тенденція – любов до покривджених несправедливим світом.

Звісно, у відповідь він отримує безпощадну критику: досвід, набутий на землі (“я гострив тебе, як бритву”), має не пропасти, а підняти його як особистість на найвищий ступінь духовності.

Не плети ж тепер дурниці,
А збери в одно огнище
Всі думки і всі бажання,
На їх крилах якнайвище
Підіймись, напруж всі сили,
Безмір обіймай душею

І в найвищій тій екстазі

Злийся з сутність мою (курсив мій. – Л. С.) [8, т. 3, с. 181].

Звісно, в останній фразі закріплена сакральна сутність – трансцендентність людської особистості, створеної Отцем на свою подобу – Бог у людині. Як видно, І. Франко глибоко розумів цю сутність людського “Я”. Іншим разом поет чітко сказав: “Хоч порох чоловік, та вірю я в той порох”. Єдність Людини і Бога – поза сумнівом, у духовності, в діяльності (чині), яка знаменує поступ, а не регрес, в осягненні сенсу буття, осягненні гармонії між людиною і Природою, і Богом – Творцем усього суцього. У цій конкретній тематичній площині немає інших аргументів, окрім щойно висловлених, а інші – в минулому – твердження про... атеїзм, безбожництво письменника є просто даниною старим схемам і стереотипам, продиктованим тоталітарним режимом...

“Злийся з сутністю мою” – від цих слів герой відчув оновлення, він прийняв наставлення Бога, як найвищий, безцінний дар, який може заслужити людина впродовж усього свого земного життя.

Наскільки, якою мірою рівнозначне те, що тут висловлює ліричний герой поеми, з самим автором? Тобто наскільки сакральні засади мислення героя поеми є адекватними особі автора – питання, відповідь на яке може дати аналіз поеми і погляд на світогляд письменника. В усякому разі можемо безпомилково стверджувати, що авторові поеми “Страшний суд” не було жодної потреби “двоїтися”: неупереджений реципієнт відчуває безмірну щирість поета, якому не потрібно було ставати в позу (це взагалі невласливе в усій творчості І. Франка), щоб “подобатися” читачеві чи, навпаки, викликати в нього інші – негативні почуття на адресу автора. Цього всього немає в поемі. Це своєрідна сповідь автора, який говорить на теми, які завжди його пекли і на які він змушений був давати відповідь. Отже, можна стверджувати, що поема “Страшний суд” з цього погляду є художнім документом світогляду поета. Певна річ, не варто вважати, що однією поемою й вичерпана тема світогляду І. Франка. Йдеться про кілька важливих засад, які лежать в основі цього світогляду.

Осягнувши Правду Життя, Істину, герой поеми переконаний, що увійде в той особливий світ пізнання, як найвища нагорода за вірність Ідеї. (Зазначимо, що проблема служіння високому ідеалові пронизує ключові твори письменника і, зокрема, поему “Мойсей”. Внутрішній перегук з цією поемою відчутний в поемі “Страшний суд”).

...Щезнуть загадки і межі,
І полетіться щастя в душу,
Як безмірний блиск пожежі.
Я ростиму сам в безмежність,
Все проникну, все прогляну,
Все скуштую – вище, глибше –
І розвіюся в нірвану [8, т. 3, с. 182].

Нірвана прозвучала в І. Франка раніше – в збірці “Зів’яле листя”, коли розчарований герой закінчує життя самогубством, а нірвана тут стала образом забуття. У “Страшному суді” цей образ має інше значення – осягнення найвищого злиття з Істиною, якою є Божа Правда. До речі, образ нірвани в контексті української поезії початку ХХ ст.

був популярний у творчості “молодомузівців”, спостерігаємо його в Б. І. Антонича. – поета модерного, який ґрунтовно освоїв здобутки української поезії, починаючи від бароко, відтак “школи” символістів, “молодомузівців”, молодопольської поезії, звісно, й української народнопоетичної спадщини.

Акцентуючи на моральності, на нетерпимості психологічних і моральних антиподів добра, шляхетності, порядності, поет творить візію динамічної суперечки носіїв різних поглядів та різних оцінок власне земних явищ, перенесених на небо, тобто в постапокаліптичний час – час майбутнього людської цивілізації. Візія поета есхатологічна, проте увага автора перенесена не стільки на апокаліптичні картини, скільки на чисто земні справи, подані в моральному вимірі.

Доречно додати, що Страшний суд, який описав Тертуліан (*De spectaculus*, 197–106). Кінець часів відтворює Агріппа д’Обіньє в книзі VII “Трагічних поем”, 1616 року. За автором, Бог ввергає на вічні муки тих, хто переслідував праведників. Віктор Гюґо у “Легенді віків” (1859) опрацював тематику Страшного суду (“Сурми суду”, “Я побачив в пітьмі жакливу сурму”). Французький поет П’єр Жан Жув у творі “Слова” (1942) описав апокаліптичну картину Страшного Суду. Каведо у “Видіннях Страшного суду” (1616) осудив і висміяв людські вади.

На окрему розмову заслуговує проблема Страшного суду в українському фольклорі. Тема Останнього Дня в українському фольклорі сформована на засадах християнської віри, хоча уявлення про потойбічне життя в народній творчості засвідчує надзвичайно давні нашарування, модифіковані новішими часами, і в контексті народних вірувань становлять комплекс як звичаїв, так і уявлень про справедливість, чесність і порядність та, з іншого боку, відступність від цих чеснот, за яких чекає кара Бога.

Власне, ці ж засади втілені в українському народному іконописі, коли “своєрідним кодексом християнської моралі були ікони “Страшного суду”. У цих масштабних, панорамних композиціях з енциклопедичною достовірністю відображали буття людини, її уявлення про потойбічний світ. Дидактичний зміст ікони тлумачив основну церковну доктрину – про прийдешній день світу праведного і неправедного. Пензель маляра на іконах “Страшного суду” вимальовував вражаючі сцени пекла та ідилічну картину раю. У пеклі зображали грішників, найчастіше розбійників, злодіїв, шинкарок, картярів, п’яниць, перелубодіїв, несправедливих суддів і сільських старост. Глибокий моральний зміст мали на іконах “Старшого суду” епізоди про смерть бідного і багача. Душу багача забирає диявол, бідний помирає під мелодії музики, а душа його потрапляє до ангелів” [7]. Отже, простежується характерна композиція, що веде початок від Святого Письма, контрастного поділу на праведних і грішників як основна засада винагородження Добра і покарання Зла.

Принцип контрасту, що має глибоко сакральний сенс, засвідчений і в давній українській літературі, як, наприклад, у відомому вірші Лазаря Барановича “Лазареві, багачеві”.

Сцени пекла як карі в народних іконах “Страшного суду” були своєрідним застереженням “від вчинків, що суперечать християнським нормам земного життя, схилили до роздумів про порядність, сумління, чистоту душі” [7].

Картини Страшного суду часто зображені на фронтонах романських церков XII ст., у соборі міста Альбі. У художника Ієроніма Босха та інших. Художня малярська інтерпретація привертає увагу у зв'язку з поемою І. Франка. Розглядаючи величну картину Мікеланджело [3], а також цієї ж тематики художні речі Рубенса [5] та художника Ганса Мемлінга [4], неважко зробити висновок, що у всіх цих творах точно збережено біблійну традицію, за якою Бог – Верховний Суддя – становить композиційний центр, відтак, поділ по горизонталі на праву (праведники) і ліву (осуджені) сторони, Правиця і лівиця Верховного Судді й визначають цей останній поділ людей. У Мікеланджело надзвичайно яскраво відображена спільнота людей і верховних Неба в сакральному дійстві по вертикалі з зображенням чотирьох сфер: верховна – з центром Христа і Божої Матері, ангелів та св. Апостолів, друга, нижча, сфера заповнена по лівиці і правиці душами, майбутнє яких уже вирішене, нарешті, третя сфера – земна поверхня на краю ріки, на якій Харон перевозить за звершенням долі від Верховного Судді у ліву сторону, де вічне полум'я і несамовиті муки. Вважають, що зображення Харона навіяне художникові Дантівським “Пеклом”.

Характерно, що Мати Божа на картині Мікеланджело не виступає в традиційній ролі Заступниці і Покрови, оскільки на картині Вона одвернула голову, поражена карою тих, хто знайшовся по лівиці Верховного Судді.

Варто також відзначити надзвичайну динаміку зображених постатей – візія художника охопила ніби в концентрованій миті два контрасти людського буття – щастя і розпач, перше – заслужене праведним життям, друге – покара за гріхи.

Триптих “Страшний суд” Мемлінга також витриманий у композиції поділу з центральною постаттю Христа-Судді на райдузі (символ, за Старим Заповітом, єднання Бога і людини), як і на картині ван дер Вейдена. По вертикалі Архангел Михайло зважає душі, а Палаючий меч і Лілія, що виходять з уст Христа, символізують справедливість і милосердя, але піднесена вгору правниця означає благословення праведних, опущена лівиця вниз – засуд.

Отже, композиційний центр несе головне ідейне навантаження відповідно до біблійної і культурно-духовної (релігійної) традиції.

Бокові частини триптиха зберігають також традиційну композицію, наповнену контрастними картинками відповідно до встановлення великої справедливості карати за зло і винагороджувати за добро. Вважають, що зображення Раю в Мемлінга є найсвітлішим серед картин, присвячених цій тематиці. Художник не зосереджує на лівій стороні уваги до жорстокостей покарання, але досвід портретиста позитивно позначився тут на змалюванні облич, повних безмежного терпіння і болю.

Картина Рубенса в традиції теми зберігає композиційний центр з розподілом на дві частини по вертикалі і становить основний сенс Божого правосуддя.

Побіжні нотатки про шедеври світового мистецтва наводять на думку, що поет витримав у “Страшному суді” тривалу культурно-духовну традицію. Культурологічний контекст поеми І. Франка засвідчує, з одного боку, унікальну співдружність мислення саме в дусі тривалої традиції, а з іншого – самостійні художні рішення як художників – майстрів пензля, так і поета. І якраз без цих самостійних рішень (йдеться про

особливості талантів, про їх вільні художні інтерпретації (в живописі це ціла композиція кольорів, динаміка постатей, поезія тіла – особливо в Рубенса – і, певна річ, поетичність візії І. Франка, який у традиційний біблійний сюжет (подібне спостерігаємо в геніальній поемі “Мойсей”) вклав глибинний громадський, політичний і просто людський сенс, який зачаровує читача, як і художні картини, своєю оригінальністю, поетичністю думки та образу.

У музиці також відображені мотиви Страшного Суду. Тут потрібен пошук та інтерпретація, сказати б, вічної теми, як вічною є боротьба між Добром та Злом. Певна річ, реалізується ця інтерпретація відповідними засобами музичного мистецтва.

Поема І. Франка “Страшний суд”, розкриваючи вічну тему боротьби добра зі злом, сказати б, узаконює право художника на вільну інтерпретацію, в якій автор за покликом свого могутнього таланту здатний актуалізувати біблійну проблематику відповідно до викликів свого часу. Втім, за силою поетичного вислову та суспільно-громадською проблематикою поема близька сучасному читачеві.

Нарешті, прочитання поеми саме під кутом її актуальності скеровує увагу на виховання в читача здатності знаходити “точки дотику” зі своїм, тобто сьогоднішнім часом. Це, звичайно, ніяк не вульгарно-соціологічне прочитання, характерне в минулому, тією чи іншою мірою вимушене. Це, очевидно, прочитання відповідно до ситуацій, наближено подібних, типових для часів І. Франка. Отож, ідеться про стосунки творчої особистості зі своїм середовищем, з владою, з суспільством, зі своїми антиподами щодо характеру та переконань і т. д. і крізь призму безперервної боротьби добра зі злом. Водночас прочитання “Страшного суду” І. Франка є активним приєднанням читача до великої культурно-духовної традиції в літературі та в інших видах світового мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Аверинцев С. С.* Софія–Логос : Словарь / С. С. Аверинцев. – К. : Дух і Літера, 2001. – 461 с.
2. *Святе Письмо в європейській культурі : біблійний словник / А. Ланглау, А. Ле Муане, Ф. Спіс, М. Тібо, Р. Требюшон, Д. Фуйю.* – К. : Дух і літера, 2004. – 314 с.
3. Страшний суд Мкеланджело Буанароті // Вікіпедія.
4. Страшний суд (Мемлінг) // Wikipedia.
5. Страшний суд. Релігійна картина Пітера Рауля Рубенса. – Режим доступу: [//www.rubens.ru](http://www.rubens.ru), 2008.
6. *Тихолоз Б.* Філософська лірика Івана Франка. Діалектика поетичної рефлексії / Б. Тихолоз. – Львів, 2009. – 319 с.
7. Український іконопис. – Режим доступу: [//http://forum.reactor.org.ua/showthread/php?t=4301](http://forum.reactor.org.ua/showthread.php?t=4301)
8. *Франко І.* Страшний суд / І. Франко // Франко І. Збір. творів : у 50 т. / І. Франко. – К. : Наукова думка, 1976. – Т. 3 – С. 173–182.

*Стаття надійшла до редколегії 10.09.2011
Прийнята до друку 26.09.2011*

**IVAN FRANKO'S "THE LAST JUDGMENT" IN THE CULTURAL
CONTEXT****Liubomyr SENYK**

*The Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytets'ka Str., Lviv, Ukraine, 79000*

The analysis of Ivan Franko's "The Last Judgment" is provided along with the consideration of sacral issues in pictorial art and folk icon painting, furthermore the philophic and moral meaning of the poem is elucidated.

Key words: philosophic poem, eschatology, the Bible, the Last Judgment (Day of the Doom, Judgment Day), composition, morale, eternal theme, tradition.

**“СТРАШНЫЙ СУД” ИВАНА ФРАНКО
В КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОМ КОНТЕКСТЕ****Любомир СЭНЫК**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000*

Анализ поэмы Ивана Франко “Страшный суд” сопровождается рассмотрением сакральной проблематики в живописи и народной иконописи, раскрывается философско-моральное содержание поэмы.

Ключевые слова: философская поэма, эсхатология, Библия, Страшный суд (Судный день, Последний день), композиция, мораль, вечная тема, традиция.